

«Dädem Gorkutda» alkyşlar we gargyşlar

Category: Halk döredijiligi we rowayatlar, Kitapcy, Sözler

написано kitapcy | 23 января, 2025

"Dädem Gorkutda" alkyşlar we gargyşlar DEDE KORKUT KİTABI'NDA ALKIŞLAR VE KARGIŞLAR

Türkiye Türkçesinde "bir şeyin beğenildiğini, onaylandığını anlatmak için el çırpma"[1] anlamında kullanılan alkış kelimesi, ulaşabildiğimiz en eski Türkçe metinlerde "dua etme, övme, birinin iyiliklerini sayma" manaları ile karşımıza çıkmaktadır. Divanü Lügati'tTürk'te bu kelimedenden başka, aynı kökten türetilmiş alkamak kelimesi de "övülmek" anlamıyla verilmiştir. Alkışın karşıtı olan kargış ise yine Divanü Lügati'tTürk'te "lanet, ilenme" anlamlarıyla yer almıştır. Aynı eserde "lanet, kargış" biçiminde açıklanan kargak kelimesi de bulunmaktadır.[2] Böylece alkış kelimesinin yazı dilinde ilk anlamından biraz uzaklaşarak günümüze "el çırpma" manasıyla ulaştığı, asıl anlamını karşılamak üzere Arapça dua kelimesinin daha çok tercih edildiği anlaşılmaktadır. Kargış karşılığında ise Farsça bed ve Arapça dua kelimelerinin birleşmesiyle oluşan beddua yaygınlık kazanmıştır. Ancak Anadolu ağızlarında alkış ve kargış kelimelerinin ikisi de yaygın bir biçimde kullanılmaya devam etmektedir.[3] Diğer Türk lehçe ve şivelerinde de alkış (dua), kargış (beddua) kelimelerinden her birinin benzer anlamlarla varlığını sürdürdüğü görülmektedir.[4]

Duanın tanımı üzerinde ortaya konulan görüşlerin ilk bakışta birbirlerine benzer nitelikte olduğu sanılsa da ayrıntıya inildiğinde bu tanımlar arasında önemli farkların olduğu anlaşılmaktadır. "Tanrıyı anma, şükretme"yi dua kabul edenler olduğu gibi "olumlu bir şey isteme"yi duanın temel şartı sayanlar da vardır. Bir kısım araştırmacılar ise duayı daha geniş bir açıdan ele alarak "iyi dilek" biçiminde

tanımlamışlardır.[5] Ferit Devellioğlu duayı “1. Allah’a yalvarma, niyaz 2. birini çağırma, bir yere gönderme”[6] anlamlarıyla sunarken Türk Dil Kurumu’nun hazırladığı en son sözlükte kelime “1. Tanrıya yalvarma 2. İbadet ve yakarma amacıyla okunan dini değeri olan metin”[7] biçiminde açıklanmıştır.

Günümüzde “iyi dilek” anlamıyla kullanılan ifadelerden çoğunun kalıplaşmış sözler olduğu görülmektedir: Günaydın, hoşça kal, merhaba, selamünaleyküm gibi. “Tanrı’ya ya da tanrısal sayılan bir başka otoriteye yakarmak, ondan bir şey istemek” anlamıyla ortaya konulan alkışlar (dua) ise çoğunlukla kısa bir istek cümlesi halinde karşımıza çıkar: “Allah muradını versin” gibi.

Türk kültür tarihinin şaheserlerinden biri olan Dede Korkut Kitabı, söz konusu ettiği Oğuz toplumunda geçerli olan çeşitli gelenek ve göreneklerin, adet ve inanmaların yanı sıra çok sayıda halk edebiyatı ürününü de bünyesinde toplamıştır. Sözlü kültürün ortaya koyduğu ürünlerden en çok yer verileni ise alkışlar ve kargışlardır. Eserde Türkçe alkış ve Arapça dua kelimelerinin aynı anda ve benzer anlamlarla yer aldığı görülür. Beddua kelimesine hiç rastlanmadığı, bunu karşılamak üzere karış ve karkış kelimelerinin kullanıldığı dikkat çekmektedir. Aynı kökten türetilen kargamak fiili ise “beddua etmek” anlamındadır. Yine “dua, hayır dua” anlamında yöm kelimesi bulunmakta ve yöm virmek biçiminde kullanılmaktadır. “Ol zamanda biglerün alkışı alkış, karkışı karkış idi, duaları müstecab olur idi” cümlesinde görüldüğü gibi alkış ve dua kelimeleri ile “iyi dilek ve yakarış” karşılanmakta, karkış ise bunun zıddını, yani kötü dileği ifade etmektedir. Bu kelimelerin eserde kaç kez kullanıldığını araştırdığımızda şöyle bir tablo ile karşılaşmaktayız: Dua: 15, yöm: 8, alkış: 5, kargamak: 19, karış: 3, karkış: 2. Eserde bugünkü anlamıyla alkış geçer, ancak bu, alkış kelimesiyle belirtilmez. Bamsı Beyrek’in ok atma başarısından sonra çevresindekilerin davranışı şöyle anlatılır:

“Oğuz bigleri bunu göriçek el ele çaldılar gülişdiler” (s.

109).

A. Alkışlar

Dede Korkut Kitabı, “Bismillahirrahmanirrahim ve bihi nasta’in” ifadesi ile başlar. Buradaki besmelede “esirgeyen ve bağışlayan Allah’ın adı ile” anlamında bir sığınma ve yakarış vurgulanırken onu izleyen cümlede “ondan yardım dileriz” biçiminde bir istek söz konusudur. Bu başlangıç cümlelerinin dışındaki alkışları yer aldıkları bölümler bakımından başlıca iki grupta ele almak mümkündür:

1. Hikâye Metinlerinden Bağımsız Olarak Ortaya Konulan Alkışlar

a) Giriş Bölümünde Yer Alan Alkışlar: Duaların bir kısmı eserin giriş kısmında yer alır. Bunlar Dede Korkut’un özdeyişleri ve çeşitli konulardaki görüşleri aktarılırken anlatıcı tarafından hana hitaben yapılan dualardır:

Devletsüz şerrinden Allah saklasun hanum sizi
Üç otuz on yaşunuz tolsun
Hak size yaman getirmesün
Devletünüz payende olsun hanum hey.
İleyünüzde çalup aydan ozan olsun.
Azıp gelen kazayı Tanrı savsun hanum hey.
O ögdüğüm yüce Tanrı dost oluban medet irsün hanum hey.

Giriş kısmının sonunda yer alan ve Dede Korkut’un kadınları dört gruba ayıran değerlendirmesi sunulurken şu dualara yer verilir:

Anun (evin dayacağı olan kadının) bebekleri yetsün.
Ocağuna bunçılaysın avrat gelsün.
Ocağuna bunçılaysın (solduran sop) avrat gelmesün
Ocağuna bunu kibi (dolduran top) avrat gelmesün

Andan (ne kadar desen bayağı olan kadın) dahı hanum Allah saklasun, ocağunuza bunçılaysın avrat gelmesün.

b) Hikâye Metinlerinin Sonunda Yer Alan Alkışlar: Her hikâyenin sonunda “Dedem Korkut gelüben boy boyladı soy soyladı...” biçiminde bir ifade yer alır. Arkasından anlatıcı, hana dua eder. 8 hikayenin sonunda yöm vireyin (veya vireyim) hanum (dua edeyim hanım) sözlerinden sonra alkışlar sıralanırken 4 hikâyede doğrudan alkışlara geçilmektedir. En çok alkış “Salur Kazanun İvi Yağmalandığı Boy” da yer alırken (14 alkış) en az alkış da “Basat Depegöz’i Öldürdüğü Boy”da bulunmaktadır (2 alkış). Bu alkışların bir kısmı birden fazla hikâyede tekrarlanmıştır. Tekrarlarla birlikte hikâyelerin sonundaki dualar şunlardır:

Hak yanduran çırağun yana tursun (1 kez)

Oğul ile karındaşdan ayırmason (1 kez)

Dürtişüriken ala gönderün ufanmasun (2 kez)

(Dürtişüriken ala gönderün uvanmasun)

Kanatların uçları kırılmasun (2 kez)

(Kanatların uçu kırılmasun)

Çalışanda kara polat öz kılıcun gedilmesün (3 kez)

Çapar iken ağ boz atun büdrimesün (3 kez)

Allah viren ümidün üzilmesün (4 kez)

(Allah viren ümizün üzilmesün)

Kamın akan görklü suyun kurımasun (4 kez)

Ağ pürçeklü anan yiri behişt olsun (5 kez)

Ağ sakallu baban yiri uçmak olsun (5 kez)

(Ağ sakallu baban yiri uçmağ olsun)

Amin diyenler didar görsün (6 kez)

(Amin amin diyenler didar görsün. Amin amin diyenler dizar görsün. Amin diyenler dizar görsün)

Ağ alnunda biş kelime dua kılduk kabul olsun (7 kez)

(Biş kelime dua kılduk kabul olsun)

Kadir Tanrı seni namerde muhtac eylesün (7 kez)

(Kadir Tanrı seni namerde muhtac itmesün. Kadir seni namerde

muhtac itmesün)

Kölgelüçe kaba ağacın kesilmesün (7 kez)

Yırlü kara tağların yıkılmasun (7 kez)

(Yırlü kara tağın yıkılmasun. Karlu kara tağların yıkılmasun)

Ölüm vaktı geldüğünde aru imandan ayırmassun (9 kez)

(Ahır vaktında aru imandan ayırmassun. Ahır sonı aru imandan ayırmassun. Ecel geldüğünde aru imandan ayırmassun)

Yığışdursun dürişdürsün günahunuzu adı görklü Muhammed Mustafa yüzi suyına bağışlassun (11 kez)

(Yığışdursun dürişdürsün günahunuzu adı görklü Muhammed Mustafa'ya bağışlassun. Yığışdursun dürişdürsün günahunuzu adı görklü Muhammed'e bağışlassun. Yığışdursun dürişdürsün günahunuzu Muhammed Mustafa'ya bağışlassun. Günahunuzu adı görklü Muhammed'e bağışlassun. Günahunuzu adı görklü Muhammed Mustafa yüzi suyına bağışlassun. Günahunuzu adı görklü Muhammed Mustafa hörmetine bağışlassun. Günahunuzu Muhammed Mustafa yüzi suyına bağışlassun).

Hikâye sonlarında yer alan bu alkışlarda hanın saltanatının, gücünün, devamı gibi dünya ile ilgili isteklerin yanı sıra günahlarının affedilmesi, son nefesine kadar imanını koruması gibi ahiretle ilgili dilekler ifade edilmiştir. Ayrıca duaların kabulü için de dua edildiği dikkat çekmektedir.

2. Hikâye Metinlerinde Yer Alan Alkışlar

Hikâyedeki olay örgüsü içinde kahramanların yer yer dualara başvurdukları görülür. Metin içinde bunlar bazen dua edildiğinin bildirilmesi suretiyle verilir, bazen de dua cümleleri aynen aktarılır.

a) Alkışların Ortaya Konuluş Zamanı ve Biçimi: Genel anlamıyla iyi dilek mesajı niteliğindeki "selam verme" eyleminden metin içinde 13 kez söz edilir. "Delü ozan geldi, baş indürdi, bağır basdı, selam virdi" (s. 109) cümlesinde olduğu gibi. Dua hareketleri bazen kısaca "dua eyledi" sözleriyle anlatılırken

bazen de Tanrı'ya sığınma, ismi azam duasını okuma, günahına tövbe etme biçiminde sunulur. Muhtelif hikâyelerde yine kahramanlar, sıkıntılı zamanlarında abdest alır, namaz kılar ve Hz. Muhammed için dua ederler. Kan Turalı'nın düşmana hücum ederken takındığı tavrı özetleyen şu cümleler duanın yapılış zamanı ve biçimi hakkında önemli ipuçlarını içermektedir: "(Kan Turalı) yer öpdi, aydur: Amenna ve saddakna maksudumuz Hak Taala dergahında hasıl oldu diyüp aru sudan abdest aldı. Ağ alnını yire kodı, iki rek'at namaz kıldı. Atına bindi, adı görklü Muhammed'e salavat getürdi, kara tonlu kafire at saldı, karşı vardı" (s. 193). Düşmanla karşılaşıldığında ihmal edilmeyen davranışlardan biri olan "adı görklü Muhammed'e salavat getirme", hikâye metinlerinde 13 kez gündeme gelmiştir. Kahramanların dua esnasında yüzlerini göğe tuttukları 1, el kaldırdıkları 3 ayrı yerde ifade edilirken 1 kez yüzü yere sürme, 1 kez yeri öpme, 5 kez alnını yere koyma davranışları ile birlikte anlatılmıştır.

b) Alkış Cümleleri: Hikâye metinleri içinde kahramanların ağzından verilen dua cümleleri çeşitlilik arz eder. Bunlar normal zamanlarda ortaya konulduğu gibi sıkıntılı anlarda da başvurulan sözlerdir. Hikâyelerin tümünde Dede Korkut'un ağzından verilen alkışlar 14 ayrı yerde geçer. Önemli kahramanlıklar gösteren Pay Püre Bey'in oğluna isim verme töreninde Dede Korkut şiirsel bir ifade ile şöyle dua eder:

"Ünüm anla sözüm dinle Pay Püre Big
Allah Taala sana bir oğul virmiş tuta virsün
Ağ sancak götürende Müslümanlar arhası olsun
Karşı yatan kara karlu tağlardan aşar olsa
Allah Taala senün oğluna aşut virsün
Kanlu kanlu sulardan kiçer olsa kiçüt virsün
Kalabalık kafire girende
Allah Taala senün oğluna fırsat virsün
Sen oğlunu Bamsam diyü ohşarsın
Bunun adı boz aygırlu Bamsı Beyrek olsun
Adını ben virdüm yaşını Allah virsün" (s. 75).

Dirse Han Oğlı Buğaç Han Boyı'nda da yine Dede Korkut, bir kahramanlık gösteren Dirse Han'ın oğluna Buğaç adını verdikten sonra "adını ben virdüm, yaşını Allah virdün" biçiminde dua eder.

Dede Korkut'un, insanların başına bela olan Tepegöz'ü öldürüp başını getiren Basat için söyledikleri de hikâyede şöyle ifade edilir:

"Dedem Korkut gelüben şadılık çaldı, gazi erenler başına ne geldügin aydı virdi. Hem Basat'a alkış virdi:

Kara tağa ayıtduğunda işit virdün
Kanlu kanlu sulardan kiçit virdün

didi. Erlik ile kardaşun kanun aldun, kalın Oğuz biglerini yükden kurtardun, kadir Allah yüzün ağ itsün Basat didi. (s. 234).

Hikâyelerde geçen alkış cümlelerinden bir kısmı da Bamsı Beyrek'e aittir. Bamsı Beyrek, Banı Çiçek'le yaptıkları güreşten sonra "düğün kutlu osun han kızı" (s. 80) diyerek parmağından altın yüzüğü çıkarıp kızın parmağına geçirir. Esaretten kurtulduktan sonra memleketine gelirken karşılaştığı çobanlara Yalancı oğlu Yaltacuk'un Banı Çiçek'le evlenme hazırlığı yapmasına üzöldüklerinden dolayı dua eder: "Mere yüzünüz ağ olsun, ağanızun etmegi size halal olsun" (s. 102). Evlerinin önüne gelip büyük kız kardeşleriyle görüşünce onlara şöyle seslenir:

"Alan sabah yirinden turan kızlar
Ağ otağı koyuban kara otağa giren kızlar
Bağır kibi üginende yoęurtdan ne var
Kara sakaç altında gömeçden ne var
Kendürükde etmekden ne var
Üç gündür yoldan geldüm toyurun meni
Üç güne varmasun Allah sevindürsün sizi" (s. 105)

Yalancı oğlu Yaltacuk ile Banı Çiçek'in düğünlerinde ok

atıldığını gören Bamsı Beyrek, Budak, Yigenek ve Şer Şemseddin ok attığında “elün var olsun” diye dua ederken, güveyi ok attığında “elün kurusun, parmahlurun çürisün hay tonuz oğlu tonuz” şeklinde beddua eder (s. 108). Daha sonra Kazan Bey’in huzuruna kabul edilişi esnasında da iyi dileklerini şöyle dile getirir:

“Sağda oturan sağ bigler
Sol kolda oturan sol bigler
İşikdeki ınaklar
Düpde oturan has bigler
Kutlu olsun devletünüz” (s. 110)

Bunlardan başka hikâyede adı geçen kahramanlardan Beyrek’in babası, Bezirgân, Deli Dumrul, Deli Karçar, Kan Turalı, Kan Turalı’nın babası, Kazan Bey, Kılbaş, Oğuz beyleri, Segrek, Selcen Hatun, Tepegöz, Uruz ve Yigenek de çeşitli vesilelerle dua edenler arasındadır. İçerdikleri alkış cümlesi bakımından hikâyeleri incelediğimizde en çok alkışın Kam Püre’nin oğlu Bamsı Beyrek Boyı’nda bulunduğunu görüyoruz (22 alkış). En az alkış cümlesi Duha Koca Oğlu Deli Dumrul Boyı ve Kazılık Koca Oğlu Yigenek Boyı’nda yer alırken (2 alkış), Salur Kazan Tutsak Olup Oğlu Uruz Çıkardığı Boy’da alkış cümlesine rastlanmamaktadır.

B. Kargışlar

Dede Korkut Kitabı’ndaki hikâyelerin sonuç kısmında anlatıcı tarafından han için yapılan çok sayıda alkış bulunmasına karşılık bu bölümlerde kargışlara hiç yer verilmemiştir. Zaten hikâye anlatma geleneği buna uygun olmadığı gibi hanın kendisine doğrudan böyle bir vesile ile beddua edilmesi de söz konusu olmaz. Anlatıcı, eserin giriş kısmında Dede Korkut’un kadınları dört gruba ayıran değerlendirmesini naklederken “solduran sop” ve “dolduran top” kadınlar hakkında “Anun (bunun) kibinün hanum bebekleri yetmesün” biçiminde kargışta bulunur. Hikâyeleri anlatırken de zaman zaman beğenmediği kişiler veya davranışlar hakkındaki kötü dileklerini

“yarımasun yarçımasun” biçiminde ortaya koyar. Muharrem Ergin’in “murada maksuda ermesin”[8] şeklinde günümüz Türkçesine aktardığı bu kargışların anlatıcı tarafından ortaya konulanları Bamsı Beyrek hikâyesinde geçer. Anlatıcı şu kişiler için böyle bir kargışta bulunur:

Kam Püre Bey’in bezirganlarını ihbar eden Evnük Kalesi’nin kafirleri,

Bamsı Beyrek’in Banı Çiçek’le evlenmek üzere olduğunu kafirlere bildiren casuslar,

Gerdek gecesinde Bamsı Beyrek’in üzerine yedi yüz askeri ile birlikte hücum eden Bayburt hisarının beyi,

Bamsı Beyrek’in uydurma ölüm haberini getiren kötü niyetli Yalancı oğlu Yaltacuk.

Hikâye kahramanları içinde de kargışa yönelenlerin sayısı azdır. Dede Korkut, bütün hikâyelerde sadece iki kez beddua eder. Deli Karçar’ın kız kardeşi Banı Çiçek’i Bamsı Beyrek için istemeye giden Dede Korkut, kendisini öldürmek üzere kılıç kaldıran Deli Karçar’a “çalar isen elün kurısun” şeklinde beddua eder ve Deli Karçar’ın eli yukarıda asılı kalır (s. 84). Deli Karçar’ın pişmanlık duyması ve kız kardeşini Bamsı Beyrek’e vereceğine söz vermesi üzerine Dede Korkut, dua eder ve onu eski hale döndürür. Daha sonra Pay Püre Bey’in evine gelen Dede Korkut’a ne yaptığı sorulduğunda Deli Karçar’ın karşılanması güç isteklerinden dolayı onun hakkında “yarımasun yarçımasun” biçiminde kargışta bulunur (s. 86).

Kargışların yoğunlaştığı hikâye olarak dikkatimizi çeken Dirse Han Oğlu Buğaç Han Boyı’nda oğlu ile birlikte ava giden Dirse Han’ın yalnız döndüğünü gören hanımı, oğlunun akibeti hakkında duyduğu endişeden dolayı kocasına sitem ederken şöyle der:

“İki vardun bir gelürsin yavrum kanı

Karanu dün de bulduğum oğul kanı

Çıksun benüm görür gözüm a Dirse Han yaman segrir Kesilsün
oğlan emen süd tamarum yaman sızlar Saru yılan sokmadın ağça

tenüm kalkup şişer Yalunuzça oğul görünmez bağrum yanar” (s. 25).

Dirse Han'ın hanımı, yaralı bir halde bulduğu oğluna seslenirken de;

“Akar senün sularun Kazılık Tağı
Akar iken akmaz olsun
Biter senün otlarıun Kazılık Tağı
Biter iken bitmez olsun
Kaçar senün geyiklerün Kazılık Tağı
Kaçar iken kaçmaz olsun taşa dönsün” (s. 27)

şeklinde beddua edince oğlu şu cevabı verir:

“Berü gelgil ak südin emdügüm kadınım ana
Ağ pürçeklü izzetlü canum ana
Akarlıda sularına kargamagıl
Kazılık Tağınınun günahı yokdur
Biterlide otlarına kargamagıl
Kazılık tağınının suçu yokdur
Kaçar geyiklerine kargamagıl
Kazılık Tağınının günahı yokdur
Arslan ile kaplanına kargamagıl
Kazılık Tağınınun suçu yokdur
Kargar isen babama karga
Bu suç bu günah babamdandır” (s. 28).

Hikâyelerde bunlardan başka Bamsı Beyrek, kâfirler, Kazan Bey, Kısırcıca Yenge, Tepegöz ve Uruz da çeşitli vesilelerle beddua ederler.

■ Sonuç

Dede Korkut Kitabı'nda alkışlar ve kargışların tespiti yönünde gerçekleştirdiğimiz bu çalışmada şu sayısal sonuçlar ortaya çıkmıştır: 58 yerde dua, yakarış, sığınma ve iyi dilek eylemleri anlatılmış, 144 alkış cümlesine yer verilmiş, 7 yerde kargış tehdidinde bulunulmuş, 29 kargış cümlesi

verilmiştir.

Türk edebiyatının şaheserlerinden biri olan Dede Korkut Kitabı'nda alkış ve kargışlarla ilgili olarak karşımıza çıkan bu rakamlar Türk milletinin felsefesi, yaşam biçimi ve dünya görüşünü ortaya koyan önemli ipuçlarını ele vermektedir. Başta şiir ve hikaye olmak üzere edebiyatın bütün alanlarında eser veren milletimizin "güzel söz söyleme" konusunda ne kadar titiz olduğu anlaşılmaktadır. İyi dileklerle hayatı yaşanabilir hale getirerek barış, sevgi ve hoşgörüyü ilke edinen milletimiz, kötü dileği ve her türlü kötü sözü nefretle karşılamıştır. Dede Korkut Kitabı'nda sadece cana ve namusa kastedilmesi, yahut vatana ve töreye ihanet edilmesi durumlarında kargışa başvurulması bunun en sağlam göstergelerinden biridir.

Yrd. Doç. Dr. Dilaver DÜZGÜN

Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi / Türkiye.

Alıntı Kaynağı: Türkler, Cilt: 3 Sayfa: 806-810

● Not: Parantez içinde verilen sayfa numaraları, Dede Korkut Kitabı'nın Dresden nüshasındaki ilgili sayfaları göstermektedir. Alıntı metinlerinde Muharrem Ergin'in okuyuş biçimi esas alınmıştır. Bkz. Muharrem Ergin, Dede Korkut Kitabı Giriş Metin Faksimile, 3. Baskı, Ankara 1994.

■ Dipnotlar:

[1] Türkçe Sözlük, Ankara 1988, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yay.

[2] Besim Atalay, Divanü Lügati't Türk Dizini, "Endeks" IV, Ankara 1986.

[3] Derleme Sözlüğü, c. I. Ankara 1965, c. VII, Ankara 1975, Türk Dil Kurumu Yay.

[4] Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü, Ankara 1991, Kültür Bakanlığı Yay.

[5] L. Sami Akalın, Türk Dilek Sözlerinden Alkışlar ve Kargışlar, Ankara 1990, s. 2852.

[6] Ferit Devellioğlu, Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat, 9. Baskı, Ankara 1990.

[7] Türkçe Sözlük, Ankara 1988, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil kurumu Yay.

[8] Muharrem Ergin, Dede Korkut Kitabı, Altıncı Basılış, İstanbul 1984. Halk döredijiligi we rowayıatlar